

Sirenen som tjuiter mitt på dagen

Berättelse

Ibland hör du en hög siren ute i Sverige. Den tjuiter och låter länge. Många kallar den för "Hesa Fredrik". Det är ett varningsljud.

Sirenen testas fyra gånger om året. Det är klockan 15.00 den första helgfria måndagen i mars, juni, september och december. Då är det bara ett test. Du behöver inte göra något.

Men ibland är det på riktigt. Då är något farligt på gång, till exempel en stor olycka. Hör du sirenen på en annan tid kan det vara en riktig varning. Då ska du göra tre saker: gå inomhus, stänga dörrar, fönster och ventilation, och lyssna på radion (Sveriges Radio P4). Där får du veta mer.

Varningen heter VMA. Det betyder "Viktigt meddelande till allmänheten". Ett VMA kommer också på andra sätt. Det kan komma i radio och tv, som sms till din mobil och i appar som Sveriges Radio och 112.

Bakom det här arbetet finns en myndighet. Den heter MSB, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap. MSB ger ut en liten broschyr till alla hushåll. Den heter "Om krisen eller kriget kommer". Broschyren ger lugna råd. Den säger att det är bra att ha lite mat hemma, vatten, värme (filtar och varma kläder) och en radio med batteri. Då kan du klara dig själv en tid om något händer. Det är inget farligt – det är bara att vara förberedd.

Ordlista

ORD	FÖRKLARING
siren	en apparat som ger ett högt ljud för att varna
tjuta	ge ett högt och långt ljud
varning	när någon säger till att något farligt kan hända
test	när man provar om något fungerar
på riktigt	inte ett test; det händer på allvar
inomhus	inne i ett hus, inte ute
ventilation	systemet som byter luft i ett hus
myndighet	en del av staten som har ett bestämt ansvar
broschyr	ett litet häfte med information
förberedd	klar för något innan det händer

Läsförståelsefrågor

1. Vad är "Hesa Fredrik"?
 1. En person som bor i Sverige.
 2. En hög siren som varnar.
 3. En radiokanal.
2. När testas sirenen?
 1. Varje dag klockan 15.00.
 2. Fyra gånger om året, den första helgfria måndagen i mars, juni, september och december.
 3. Bara på sommaren.
3. Vad ska du göra om du hör sirenen på riktigt?
 1. Springa ut på gatan.
 2. Gå inomhus, stänga dörrar och fönster och lyssna på radion (P4).
 3. Ringa till alla dina vänner.
4. Stämmer påståendena med texten? Svara **ja**, **nej** eller **det står inte i texten**.
 1. VMA kan också komma som sms till mobilen.
 2. MSB ger ut en broschyr till hushållen.
 3. Alla i Sverige har en radio med batteri hemma.
5. Vad är bra att ha hemma enligt broschyren? Skriv två saker.

Facit

1. 1. En hög siren som varnar.
2. 1. Fyra gånger om året, den första helgfria måndagen i mars, juni, september och december.
3. 1. Gå inomhus, stänga dörrar och fönster och lyssna på radion (P4).
4. 1. ja b) ja c) det står inte i texten (texten säger att det är bra att ha en radio, inte att alla har en)
5. Exempel på svar: Mat, vatten, värme (filtar och varma kläder) eller en radio med batteri.

Bedöm öppna svar efter innehåll, inte efter exakt formulering.

FÖR LÄRAREN

Konkret samhällstext som passar för att öva ord om tid, plats och vardag (inomhus, ventilation, varning).
Tema: krisberedskap i Sverige, sakligt och lugnande. Fråga 3 övar att läsa en instruktion i rätt ordning.
Låt eleverna jämföra med hur man varnar för fara och vilka råd som finns i deras egna länder.

Diskussionsfrågor

- Hur varnar man för fara där du kommer ifrån? Finns det sirener, sms eller något annat?
- Vad har du hemma som är bra i en kris, till exempel vatten, mat eller ficklampa?
- Var brukar du höra nyheter och information? Radio, tv, mobil eller något annat?
- **Skriv (4 meningar):** Skriv vad du skulle göra om du hörde sirenen "Hesa Fredrik" en vanlig dag, inte under ett test.

Källor och faktagranskning

- Krisinformation.se: VMA – så varnas allmänheten – <https://www.krisinformation.se/detta-gor-samhallet/vma-sa-varnas-allmanheten/>
- MSB: Om krisen eller kriget kommer (broschyr) – <https://www.msb.se/sv/publikationer/om-krisen-eller-kriget-kommer/>
- Regeringen.se: En broschyr för allvarstid – ny upplaga av Om krisen eller kriget kommer (2024) – <https://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2024/10/en-broschyr-for-allvarstid-ny-upplaga-av-om-krisen-eller-kriget-kommer/>
- Wikipedia: Viktigt meddelande till allmänheten (Sverige) – [https://sv.wikipedia.org/wiki/Viktigt_meddelande_till_allm%C3%A4nheten_\(Sverige\)](https://sv.wikipedia.org/wiki/Viktigt_meddelande_till_allm%C3%A4nheten_(Sverige))

Faktagranskad mot ovanstående källor i juni 2026. Nyckelfakta: Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) är den statliga myndighet som ansvarar för krisberedskap och civilt försvar i Sverige och bildades 2009. VMA betyder "Viktigt meddelande till allmänheten" och används vid olyckor och allvarliga händelser; det sänds bland annat i Sveriges Radio P4 och tv, som sms till mobiler i ett område och via appar (Sveriges Radio och 112/SOS Alarm). Utomhusvarningen sker med tjutande sirener som i folkmun kallas "Hesa Fredrik". Sirenerna provas fyra gånger om året: klockan 15.00 den första helgfria måndagen i mars, juni, september och december. Rådet vid skarp signal är: gå inomhus, stäng dörrar, fönster och ventilation och lyssna på Sveriges Radio P4. MSB ger ut broschyren "Om krisen eller kriget kommer"; en upplaga skickades till omkring 4,8 miljoner hushåll 2018 och en ny upplaga delades ut till Sveriges cirka 5,2 miljoner hushåll i november 2024. Broschyren tar upp hemberedskap – att klara sig själv en tid om viktiga samhällsfunktioner slutar fungera – och rekommenderar bland annat vatten, mat som håller länge, värme, en batteridrivna radio och kontanter. OSÄKERHETER OCH MYTER, försiktigt markerade i texterna: Förklaringen att "Hesa Fredrik" kommer från en hes journalist 1931 (ofta uppges Oscar Fredrik Rydqvist på Dagens Nyheter) är en spridd berättelse och återges med "det sägs" / "en vanlig förklaring är". Den exakta signalbilden (ofta beskriven som 7 sekunder ljud och 14 sekunders tystnad i minst två minuter, samt en lång sammanhängande ton för "faran över") attribueras allmänt till MSB/Krisinformation och anges inte som exakt minnesregel. Antalet hushåll skiljer sig mellan upplagor (cirka 4,8 miljoner 2018, cirka 5,2 miljoner 2024) och anges alltid med årtal. Hur länge man bör kunna klara sig själv har beskrivits olika (minst en vecka, i nyare råd upp till två veckor); texterna skriver allmänt "en tid" och hänvisar till broschyren för aktuella råd. Eventuella nya utlarmningssystem (t.ex. cell broadcast) med osäkert införandedatum har utelämnats.

Berättelser om svenskar · läromedel för svenska som andraspråk. Skapat inom Läromedelsprojektet. Senast uppdaterad 2026-06-25.